

TEŞKİLAT

M. METİN KAPLAN

*'Teşkilat'ın yayımlanmasında büyük desteğini gördüğümüz
Oğuzhan Şahinkaya kardeşimize sonsuz teşekkürler ediyoruz.
-Efendi Barutçu*

YAYIN NO: 1169

TEŞKİLAT
M. Metin Kaplan

© Bilge Kültür Sanat Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 50417

1. Basım: Nisan 2024

ISBN: 978-625-8274-69-1

Kapak: *Yunus Emre Aytaç*
Baskı-Cilt: *Çevik Matbaacılık*
Davutpaşa Cad. Besler İş Merkezi No: 20/18-19 Topkapı / İstanbul
Tel: (0212) 501 30 19
Kapak Baskı: *Şekil Ofset*

BİLGE KÜLTÜR SANAT

Nuruosmaniye Cad. Kardeşler Han No: 1 Kat: 1 34110 Cağaloğlu / İstanbul
Tel: (0212) 520 72 53 (Pbx)

bilge@bilgeyayincilik.com www.bilgeyayincilik.com

TEŞKİLAT
kitabını yazmamı;
oğlum Ahmedyesevi istedi,
Allah izin verdi ve yardım etti,
ben de yazdım.

Rahman ve rahîm olan yüce Allah'ın adı ile...
Teşkilât başlıklı bu kitabımı;
“NE AMERİKA, NE RUSYA, NE ÇİN,
HER ŞEY TÜRK İÇİN,
TÜRK'E GÖRE,
TÜRK TARAFINDAN”
Diyerek; Allah rızası için şehit olan, gazi olan,
zulüm kalesi zindanları iman, ibadet ve sabırları ile
Yusufiyelere çeviren, Türk-İslâm
ölkücülerine,
Bunların elleri öpülesi, çilekeş anne ve babalarıyla ailelerine
ithaf ediyorum.
Türklük gurur ve şuuru ile İslâm ahlâk ve faziletine
sarılanlara müjdelersun!
Kanımız aksa da zafer İslâm'ın.
Tanrı Türk'ü korusun ve yüceltsin!

M. METİN KAPLAN

Babaannesi Kafkas göçmeni (Çerkes), dedesi Kosova / Piriştina muhâciri (Arnavut); anneannesi Girit göçmeni, dedesi ise Trabzon Sürmeneli olan M. Metin Kaplan, "Devlet-i Âli Osman" bakiyesi bir Türk olarak, 2. 2. 1954 tarihinde, Samsun İli, Bafra İlçesi'nin Lengerli Köyü'nde Hüseyin'den oldu, Nevzat'tan doğdu... Dedesi, isminin 'Mahmut', babası ise 'Metin' olmasını istedi, sonunda adı, Mahmut Metin oldu. Babası, dört-beş yaşlarındayken okuma-yazma öğrettiği için ilkokula, altı yaşında başladı, fakat okul ile evlerinin arası bir buçuk kilometreydi... O zaman kışlar da 'sert' geçirdi... Gidip-gelirken üşüttü... Okula gidemez oldu... Oysa okuma yazmayı "Ali Okulu"nda öğrenmiş olan babası, çocuklarını okutmak istiyordu... İlçe merkezinde bir ev kiraladı ve Kaplan âilesi kışları Bafra'da, yazları ise Lengerli Köyü'nde yaşamaya başladı.

M. Metin Kaplan yarı köylü, yarı kentli bir âileye mensup olarak ilköğrenimini Bafra Mithat Paşa İlkokulu'nda, orta ve lise tahsilini ise Bafra Lisesi'nde tamamladıktan sonra, 1973/74 eğitim-öğretim yılında Bursa İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi'ne kaydoldu. Lisedeyken Ülkücü Dünya Görüşü ile tanışmış; Genç Ülkücüler Teşkilâtı Bafra Şubesi'nde İkinci Başkanlık ve Vekâleten Başkanlık yapmıştı... Akademi'ye başlayınca Bursa Ülkü Ocaklarına İkinci Başkan seçildi... Fakat aynı görevi ikinci dönem ifâ ederken, bir iftiraya uğradı; 21. 7. 1975 tarihinde "siyasî-ideolojik sebeple bir kişiyi öldürmek ve bir kişiyi de yaralamak" iddiasıyla tutuklandı. Muhasebe ve Vergi Uzmanlığı öğrenimini üçüncü sınıfa başlayacakken, bırakmak zorunda kaldı.

Bursa, İstanbul DGM ve Bursa Mahkemeleri'nde yargılandı ve toplam 16 yıl 8 ay ağır hapis ve 2 yıl hapis cezasına çarptırıldı... Bursa, İstanbul-Üsküdar-Paşakapısı, Bursa, Eskişehir, Afyon ve Bartın Hapishâne'lerinde 10 yıl 5 ay 24 gün "çile" çekti... Ve 1986 yılının 13 Ocak günü tahliye edildi. Sabıkalıydı, mesleği, işi ve sermayesi yoktu... Annesi ve babası vefat etmiş olduklarından başını sokacak bir evi dahi bulunmuyordu... Ortada kalmıştı... İşsiz güçsüz ve parasız, fakat gönlü ve kafası ideallerle dolu olarak, bir süre Bafra'da 'takıldı' sonra "tahsilini tamamlamak" bahânesiyle Bursa'ya taşındı... Kantincilik, kitapçılık, kitap ve radyo yayıncılığı gibi çeşitli işlerle meşgul olduktan sonra okuduklarıyla bunlardan çıkardığı sonuçları; Türk Milleti ile paylaşmak için yazmaya karar verdi. Ancak önce tahsilini tamamlamalıydı... 1988/89 eğitim-öğretim yılında Uludağ Üniversitesi İktisadî ve İdârî Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü'ne başladı... 1994 yılında mezun oldu... O arada, Ortadoğu Gazetesi'nde aralıklarla üç buçuk yıl köşe yazdı...

Uz. Dr. Ayşe Girgin ile evli olan M. Metin Kaplan; Başak İdikut isimli biri kız ve Ahmedyesevi adlı biri erkek, iki çocuk babasıdır... Yazı hayatına, www.ulkucudunya.com başlıklı internet sitesinde devam etti. 20 Şubat 2022 tarihinde Bursa'da vefat etti.

Kitap yazmaya başladı... Ve Teşkilât ve İdâre (1992), Ülkücü Dünya Görüşü (1996), Ülkücü Dünya Görüşü 2 (2000), Matruşka / Kurşun Adres Sormaz (2002), Corps / Sarı-Kırmızı-Yeşil (2004), Desise / Abdi İpekçi Sûikastı (2005), Fent / Orgeneral Eşref Bitlis Sûikastı (2012) ve Başbuğ Türkes (2019) başlıklı kitapları yayınlandı... Aralarda iki yıla yakın Haber Ajanda Dergisi'nde köşe yazdı.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ / 7

ÖNSÖZ YERİNE: İSLAM'DA TEŞKİLATLANMAK VE REİSLİK / 23

TEŞKİLAT / 27

Giriş / 39

1. BÖLÜM: TEŞKİLAT NEDİR? / 45

1.1. Teşkilat ve Örgüt Kelimeleri / 51

1.2. Teşkilatların Ortak Özellikleri / 59

1.3. Sistem ve Sosyal Sistem / 63

1.4. Teşkilat Yapısı / 79

1.5. Teşkilat Şeması / 103

1.6. Teşkilat Kültürü / 107

1.7. Teşkilat İklimi / 121

2. BÖLÜM: TEŞKİLATIN TARİFİ / 127

3. BÖLÜM: TEŞKİLAT NEDEN KURULUR? / 139

3.1. KİŞİ-ÖRGÜT UYUMU / 145

4. BÖLÜM: TEŞKİLAT ÇEŞİTLERİ / 153

EK: TEŞKİLATIN UNSURLARI / 169

5. BÖLÜM: GAYE / 173

5.1. GAYE'NİN OLUŞ ŞARTLARI / 173

5.1.1. Teşkilat kurulması için ilk şart: gaye / 173

5.1.2. Liderlik ve gaye / 174

5.1.3. Bir fikir sistemine ihtiyaç / 175

5.1.4. Bunu hiç kimse, Machiavelli'den daha iyi anlatmadı/ 179

5.1.5. Gaye Kelimesinin Anlamı / 182

5.1.6. Teşkilat Gayesi ve Önemi / 185

5.2. TEŞKİLAT GAYESİNİN ÖZELLİKLERİ / 189

5.2.1. Teşkilat gayesinin, idarecilere faydalı olan dört özelliği/ 189

- 5.2.2. Teşkilat gayelerinin hususiyeti / 192
- 5.2.3. Gayeyle İlgili Kavramlar / 194
- 5.2.4. Gaye Çeşitleri / 196
- 5.2.5. Zamana Göre Gayeler Hiyerarşisi / 199

5.3. ÜLKÜ / 203

- 5.3.1. Ülkü Kelimesi / 203
- 5.3.2. Ülkü Kavramı / 204
- 5.3.3. Ülkücülük ve Ülküleştirme / 205
- 5.3.4. Türk Ülküsü: Kızıllema / 209
- 5.3.5. Ülkü kişisel değil, toplumsal bir amaçtır / 213
- 5.3.6. Değerlendirme / 216

5.4. VİZYON VE MİSYON / 217

- 5.4.1. Vizyon ve Misyon Kavramına Giriş / 217
- 5.4.2. Vizyon ve vizyoner / 218
- 5.4.3. Vizyon; iki temel bileşenden oluşur / 220
- 5.4.4. Misyon Nedir? / 221
- 5.4.5. Misyonda Bulunan Temel Öğeler / 224
- 5.4.6. Vizyon ve Misyon Kavramları Arasındaki Farklar / 225

***

İNSAN / 227

1. İNSANI TANIMAK / 227

- 1.1. İdealler insan üzerine kurulur / 227
- 1.2. Teşkilat insandır / 229
- 1.3. İnsan Kelimesi ve Kelimenin Etimolojisi / 232
- 1.4. İnsan Kavramı / 234
- 1.5. İnsan Tarifleri / 239
- 1.6. Sanatçı ve düşünürlerin gözünde insan / 241
- 1.7. İnsan Nedir? / 245
- 1.8. İnsan bir meçhul müdür? / 249

2. İLİMLER AÇISINDAN İNSANIN TEMEL ÖZELLİKLERİ / 253

- 2.1. Antropolojiye Göre İnsanın Temel Özellikleri / 253
- 2.2. Genel Psikolojiye Göre İnsanın Temel Özellikleri / 254
- 2.3. Genel Sosyolojiye Göre İnsanın Temel Özellikleri / 257

2.4. Antropolojiye Göre İnsan / 258

3. İSLAM'A GÖRE İNSAN / 267

3.1. İlim ve felsefenin eksik bıraktığı İnsan / 267

3.2. Dinin insana bakışı / 267

3.3. Sosyal bir gerçeklik olarak din / 268

3.4. Bir madde ve mana sentezi insan / 269

3.5. Gerçekten nedir ruh? / 273

4. İSLAM'A GÖRE İNSANIN NİTELİKLERİ / 277

4.1. Kur'an'da İnsan / 277

4.2. Yakın Planda İslam'a Göre İnsanın Nitelikleri / 279

4.3. Kur'an'daki insan anlayışından bazı neticelere varmak / 288

5. İSLAM'A GÖRE İNSAN PSİKOLOJİSİ / 291

5.1. Kısaca Psikoloji /

5.2. Kur'an'dan hareketle insan psikolojisi /

5.3. Daha Yakından İslam'a Göre İnsan Psikolojisi /

5.4. İkilemler ve denge /

6. İNSAN TİPLERİ /

6.1. İnsan ve tipoloji /

6.2. İnsan Tipleri /

6.3. İnanç Bakımından İnsan Tipleri: mümin, kafir, münafık/

6.4. Hayvan İnsan, Dramatik İnsan ve İdeal İnsan /

7. KADRO /

7.1. Kadro Nedir? /

7.2. Kadro Tasnifleri /

8. İNSANIN İHTİYAÇLARI /

8.1. Sosyal grupların psikolojik ihtiyaçlarını karşılayabilmek /

8.2. Genel Olarak İhtiyaç /

8.3. İhtiyaçların Özellikleri /

8.4. İhtiyaçlar Hiyerarşisi /

9. FERT VE GRUP /

9.1. Bitkisel ve hayvani atomik varlıklar /

9.2. İnsan gruplarında bilinç

- 9.3. Fert kimdir? /
- 9.4. Birey mi toplumu, toplum mu bireyi belirliyor /
- 9.5. İdeolojik birey ve toplum yorumları /
- 9. Grup nedir? /
- 9.7. Ortak amaçlar, ortak normlar /
- 9.8. Grup Kavramının Benzer Kavramlardan Farkları /
- 9.9. Sosyal Grup nedir? /
- 9.10. Sosyal psikolojinin bakış açısıyla grup kavramı /
- 9.11. Grupların Ortak Özellikleri /
- 9.12. İdeal/Etkili Grubun Özellikleri /
- 9.13. Grup Türleri /
- 9.14. Grupların Fonksiyonları Nelerdir? /

10. GAYE-FERT-TEŞKİLAT /

11. BÖLÜM: VASİTA /

- 7.1. MADDİ OLMAYAN VASİTALAR /
  - 7.1.1. STRATEJİ /
    - 7.1.1.1. Stratejinin Tarihçesi /
    - 7.1.1.2. Strateji ve Taktik /
  - 7.1.2. POLİTİKA /
    - 7.1.2.1. Politika'nın Kelime ve Kavram Anlamları /
    - 7.1.2.2. Politikanın Teşkilata Faydaları Nelerdir? /
  - 7.1.3. METOT /

12. BÖLÜM: YER /

- 8.1. COĞRAFYA /
- 8.2. YER VE MEKÂN /
- 8.3. TEŞKİLATIN YER SEÇİMİ /

13. BÖLÜM: ZAMAN /

- 9.1. Zaman nedir? /
- 9.2. Zaman'ı Etkin Kullanmak /

14. SON SÖZ YERİNE: TEŞKİLAT /

ÖNSÖZ YERİNE

İSLAM'DA TEŞKİLATLANMAK VE REİSLİK

TEŞKİLAT

kitabını 'yazmamı'; oğlum Ahmedyesevi istedi,
Allah izin verdi ve yardım etti, ben de 'yazdım'.

İçtimai bakımdan İslam, Allah ve Resulünün emir ve ölçüleri içinde teşkilatlanmak demektir. İslâm dağınıklığı, başıboşluğu sevmez ve içtimai çözümleri hoş karşılamaz. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyrulur: "**İnsan, kendisini başıboş bırakılacak mı zanner?**"(Kiyâmet Sûresi, Ayet: 36)

Şanlı Peygamberimiz, İslam'ı "tebliğ etmekle" vazifelendirildiği zaman, ilk iş olarak, bu dâveti yakından uzağa doğru gerçekleştirmeye çalıştı. İman eden ilk mü'minleri, büyük dikkat ve şuur içinde teşkilâtlandırdı. Yüce İslâm iman ve ahlâkı ile bu mü'minleri yoğurarak asla dağılmayacak ve çözülmeyecek bir "**çekirdek-kadro**" oluşturdu. Bu "ilkler kadrosunu" büyük bir aşk ve vefa duygusu ile mukaddes bağırlarına bastı ve son nefeslerine kadar bu ulvî kadroya güvendi.

İslâm'da teşkilatlanma, "sunî/yapay/ organizasyon" değildir. Yüce İslâm imanını ve ahlâkını büyük bir aşkla benimseyen ve yaşayan bir liderin veya liderler kadrosunun etrafında, içtimai şartlara göre oluşan bir organizmadır. Bu sebepten olacak Yüce Peygamberimiz, mü'minlerin teşkil ettiği böyle bir cemiyeti, "**canlı bir bedene**" benzetmişlerdir. İslâm başıboşluktan ve dağınıklıktan nefret eder, demiştik. O kadar ki, iki mü'min, yolculuğa çıksa, derhal iş bölümü yapmak, aralarından birini 'reis' seçmek zorundadırlar. Çünkü bu bir Peygamber emridir. Bu sebepten nerede gerçek Müslümanlar varsa orada, salkım salkım; hevenk hevenk birbirine kenetlenmiş ve gittikçe iç içe halkalar tarzında büyüyen bir diğerinden habersiz mü'min kadrolar var, demektir.

İslâm'da "**kadrolaşmak**" demek, küçük küçük liderler etrafında toplanarak bir diğerinden habersiz kalmak demek değildir. Bu, parçalanmak olur. Mühim olan, hücrelerin birleşerek dokuları, dokuların birleşerek organları, organların birleşerek organizmayı teşkil edebilmesidir. İslâm'da "**reislik müessesesi**", mü'minleri, kendi hırs ve emelleri içinde

dilim dilim bölmek değil, kademe kademe bir diğerine bağlayarak bir 'bütün' meydana getirebilmektir.

Gerçek liderler, mü'minleri, farklı "din grupları" meydana getirerek bölmeyler, aksine kendilerine bağlanan "mü'min gönülleri" Allah ve Resûlüne hizmet şuru içinde diğerleri ile kaynaştırırlar. Aralarındaki ihtilâfları "edille-i şer'iyyeye", uyararak çözerler. Ferdî, nefsanî hırslarını yenerler. İslâm'da 'reislik', bir hırs ve menfaat konusu değildir. Aksine, bir fedakarlık ve ıstırap meselesidir. **Bir mü'min, 'reis' olmakla âdeta kendini feda etmiş olur.** Şahsını düşünemez duruma gelir, mesûliyeti ve çilesi artar. Gerçekten rahatını ve huzurunu düşünenler, bu işe tâlip olmamalıdır.

İmamı Gazali Hazretleri'nin Kimyayı Saâdet adlı kitabından öğrendiğimize göre, Ebu Ali Ribatî ismindeki bir İslâm büyüğü, başından geçen bir hâdiseyi şöyle hikâyeye eder; Abdullah-ı Razi ile sahrada yolculuk ediyorduk. Bu esnada yol arkadaşım, durdu ve bana şu soruyu sordu;

- Şimdi, sen mi, yoksa ben mi reis olayım?

Cevap verdim:

- Sen ol.

Bunun üzerine Ebu Ali Razi şöyle dedi;

- Olurum, lâkin ne dersem itaat edeceksin.

- Olur, baş üstüne dedim.

Böylece reisliği kabul etti. Sonra, bana seslendi;

- Torbanı getir.

Getirdim.

-Elinde ne varsa içine koy.

Koydum.

Yükü sırtına aldı. Bütün ısrarlarıma rağmen, yükü hep kendi taşıdı.

İsrarlarıma itiraz etti;

- **Reis benim, emrime uy.**

Gece yağmur yağdı.

Sabaha kadar uyumadı ve ıslanmayayım diye üstüme örtü örttü.

Bir şey dersem, hemen itiraz ederdi;

- **Sus, reis benim.**

Keşke onu 'reis' yapmasaydım.
(TÜRK-İSLÂM ÜLKÜSÜ, C. 3, S. AHMED ARVASI)

TEŞKİLAT

Her topluluk, tanımlansın ya da tanımlanmasın bir teşkilat¹ özelliği taşır...

İnsanlar topluluk içinde yaşamayı, çıkarlarına uygun bulurlar...

Ama istekleri, bir kovan içindeki arıların isteklerinin tersine, büyük ölçüde bireysel olur. İşte toplumsal yaşayışın güçlükleri ve bir yönetim ihtiyacı da buradan doğar.

Öte yandan **yönetim zorunludur.**

Çünkü **yönetim olmaksızın** topluluğun ancak çok az bir bölümü, -o da acınacak şartlar altında- yaşayabilir.

***

Muhalef arayışlar ve iktidar seçenekleri

Öbür yandan da yönetim, iktidar eşitsizliğini getirecektir...

İktidara sahip olanlar iktidarlarını, sıradan vatandaşların isteklerine karşı olan **kendi isteklerini gerçekleştirmek için kullanırlar.**

Böylece iktidarı yıkmak için anarşizm, iktidarı korumak için zorbalık kendine meşruiyet arar.

Gerek anarşizm, gerek zorbalık aynı derecede felaket sonuçlar doğurur.

---

¹ Biz ‘teşkilat’ kavramını kullanmayı tercih ediyoruz, ama uydurma bir kelime olarak çıkmış olan ‘örgüt’ yazarlar tarafından öylesine kabul gördü ki, toplum tarafından da teşkilatın müteradifi/eşanlamlısı olarak kabul edilmeye başlandı. O sebeple mecburen ‘örgüt’ kavramını da kullandık/kullanıyoruz... Ayrıca... Kitap’ta teşkilat (örgüt) kavramını aileden, derneklere, vakıflara, şirketlere ve devlet kurumlarına kadar, hatta BM gibi milletlerarası ve AB gibi milletler üstü her türlü “sistemli yapıları” kapsayan bir anlamda kullandık/ kullanıyoruz.

İnsanların mutluluğu için, anarşizm (muhalif arayışlar) ve zorbalık (iktidar) arasında bir uzlaşmanın zorunluğu ortaya çıkar.

Burada belirli bir örgütle ilgili bireyler üzerinde değil, **her türlü bireyin mensup olduğu örgütler üzerinde durmak istiyorum.** İşin bu yönü, doğallıkla, demokratik ve totaliter devletlerde birbirinden çok ayırdır. Zira totaliter devletlerde, bütün örgütler devlet daireleridir.

/Bununla birlikte ben,
başlangıç niteliğindeki Teşkilat bölümünde,
bu ayrımı **dikkate almamak niyetindeyim.**/

***

Hırsız-Polis ilişkisi

Gerek kamu örgütleri, gerek özel örgütler bireyi iki yoldan etkiler.

Bireyin **kendi çıkarları için** düşünülmüş örgütler,
bireyin **kendi çıkarı olduğu varsayılan** çıkarlar için düşünülmüş örgütler,
bireyin başkalarının meşru çıkarına **aykırı yol tutmasını önlemek için** düşünülmüş örgütler vardır.

Bunların arasındaki ayrım,
kesin çizgilerle belirtilmiş değildir.

Polisin varlık nedeni namuslu vatandaşların çıkarlarına yardım etmek ve **hırsızlara set çekmektir.** Ama polislerin hırsızların yaşantısı üzerindeki etkileri, namuslu vatandaşların yaşantıları üzerindeki etkilerinden çok daha çarpıcıdır.

Aradaki bu ayrıma hemen yine döneceğim; şimdilik bazı örgütlerin **bireylerin yaşantılarında oynadığı noktalar üzerinde durulm.**

***

Anne ve baba eğer görevlerini yapmakta çok kusur ederse

Doğumla başlayalım...

Bir doktorun ya da ebenin hizmetleri doğumda esas sayılmaktadır...

Eskiden, eğitimden tamamıyla yoksun bir ebe, doğum için yeterli görülüyordu.

Buğun doğum yaptırarak kimselerin belirli bir ustalık düzeyinde bulunması, yetkili makamlar (orun) tarafından şart koşulmaktadır.

Bireyin bebeklik ve çocukluk dönemindeki sağlığını gözetmek, bir dereceye kadar devletin görevidir. Çeşitli ülkelerde devletin bu konuyla ilgili derecesinin en iyi göstergesi, **bebek ölüm oranıdır**.

Anne ve baba eğer görevlerini yapmakta çok kusur ederse,
ocuk yetkililer tarafından onların elinden alınır.

Bu durumdaki bir ocuk,
manevi bir ana-babanın

ya da **bir kurumun koruyuculuğuna verilebilir.**

ocuk beş-altı yaşına geldiği zaman, eğitim yetkililerinin etkisi altına girer. ocuk devlet tarafından her vatandaşa öğretilmek istenilen şeyleri, öğrenmek zorunda bırakılır.

13

Bu süreç sonunda, genellikle, birçok görüş ve ansal alışkanlık,
hayat boyunca sürecek biçimde belirlenmiş olur.

Bu arada ocuk, devletin zorunlu eğitimle uyguladığı etkilerden başka, etkiler altında da kalır...

Eğer ana-babalar dini ya da siyasal eğilim sahibiyse, çocuğa bir akidenin veya partinin ilkelerini öğretirler.

***

Örgütlenmiş eğlenceler

ocuk büyüdükçe, **sinema ve futbol maçı gibi örgütlenmiş eğlencelerle**, daha çok ilgilenmeye başlar. Bu dönemde ocuk zekiye, basının etkisi altında kalabilir; ama çok zekiye, kalmaz.

Okul ve kimlik

Eğer devlet okulundan başka bir okula giderse birçok bakımlardan kendine özgü, '**bir genel hava**' edinir. İngiltere'de bu, toplumsal bakımdan **sürüye üstünlük taslama havasıdır**.

***

Töreler üçe ayrılır

Bu arada çocuk kendi çağına, kendi sınıfına ve **kendi ulusuna ait törel kuralları benimser**.

Töre kuralları önemli olmakla birlikte,
tanımı kolay değildir...

Zira töre kurallarının emirleri üç sınıftır ve aralarında kesin ayrılıklar yoktur.

Birincisi kamuoyunun yergisiyle karşılaşmamak için, gerçekten uyulması gerekenler.

İkincisi açıktan açığa uymamazlık edilemeyecek olanlar.

Üçüncüsü de mükemmelliğe ulaşmak için uyulacak birer öğüt gözüyle bakılanlardır.

Törelere üçüncüsüne,
sadece papazlar uymak zorundadırlar.

Bütün bir halk topluluğuna uygulanabilen töre kuralları, yüzde yüz olmamakla birlikte, **dinsel gelenek** ürünleridir. Bunlar, dinsel örgütler yoluyla etkili olmakla birlikte, örgütlerin dağılmasından sonra da kısa veya uzun bir süre daha yaşarlar.

***

Bir de meslek kuralları vardır...

Bu kurallar bir subayın, bir doktorun ya da avukatın neleri yapmaması gerektiğini belirler. Bu gibi kuralları, genellikle **meslek kuruluşları formüleştirir**. Bu kurallar son derece zorlayıcıdır. Mesela düello konusunda kilise ile ordu kuralları çatışmış, ama sonunda ordu kuralları ağır basmıştır.

Papazlara günah çıkarma sırasında **yapılan itirafların gizli kalmasını gerektiren kural**, yasaların çiğnenmesi pahasına da olsa ifşa edilmektedir.

Benzer biçimde, doktorlara yapılan itiraflar da sürüp gitmektedir.

Bir genç erkek ya da kadın para kazanmaya başlar başlamaz, çeşitli örgütler bunların etkinliklerini etkilemeye başlar. **İşverenin yönettiği işletme, doğal olarak bir örgüttür.** Buna ek olarak, işverenler birliğine de üye olabilir.

Gerek devlet, gerek sendikalar bir işletmenin önemli yanlarını kontrol ederler...

Sigorta ve imalathaneler yasası dışında devlet, gümrük tarifeleri ve kararname yoluyla, herhangi bir kişinin işgal konusunun gelişip gelişmeyeceğini belirlemesine yardımcı olur.

Bir endüstrinin gelişmesinde para, uluslararası durum

ya da **Japonya'nın hırsı gibi çeşitli şartlar etkili olabilir.**

***

Bir din kuramaz, parti kuramaz, futbol kulübü kuramaz

Doğan her çocuk yasayla, cami ya da kiliseden doğan törel kurallarla ilişkiye sokar.

Eğer bu çocuk yeteri kadar **uzun yaşarsa, yaşlılığında emekli maaşı alabilir.**

Bazı konuların kararlaştırılması yine de kişisel inisiyatife düşer...

Bir erkek, sırf gönlünü hoş etmek için evlenebilir, yeter ki eşi razı olsun buna. Bu kişi geçimini ne yolda sağlayacağı konusunu, bir dereceye kadar seçme hakkına sahiptir. Boş zamanlarını, imkanları çerçevesi içinde dilediği gibi geçirebilir.

Eğer dinle ya da politikayla ilgileniyorsa, kendisine en çekici gelen inanç veya **partie girebilir.**

Evlilik konusu dışında, seçme hakkına sahip olduğu zaman bile, örgütlere bağımlıdır...

Ama insanın, **yapamayacağı şeyler de vardır.**

Çok olağanüstü bir insan olmadıkça, **bir din kuramaz, parti kuramaz, futbol kulübü kuramaz ya da kendi içkilerini kendi yapamaz.**

Bütün yapabileceği, hazır alternatiflerden birini seçmekten ibaretir.

Ne var ki **rekabet, bütün bu alternatifleri, iktisadi şartların elverdiği oranda çekici yapabilir.**

Buraya kadar uygar toplumların belirgin özelliklerinden olan örgütlerin etkisinin, bireyin özgürlüğünü, arttırma yolunda olduğunu gördük.

***

Bir Çinli köylü ile bir Batılı bir işçi

Bir Çinli köylünün yaşantısıyla, Batılı bir işçinin yaşantısının karşılaştırıldığını düşünelim...

Çinli köylü çocukluğunda okula gitmek zorunda değildir, ama çok küçük yaştan başlayarak çalışmak zorundadır. Hayat şartlarının zorluğu ve **tıbbi bakım eksikliği yüzünden genç yaşta ölmesi ihtimali çoktur.**

Yaşadığı takdirde, **geçimini nasıl sağlayacağı** konusunda bir seçme yapabilecek durumda değildir.

Böyle bir seçimi ancak, asker olmaya, haydutluk etmeye hazır olduğu ya da büyük bir kente göçmeyi göze aldığı takdirde yapabilir.

Evlilik konusunda da görenekler, onun özgürlüğünü en aza indirir.

Boş zamanı hemen hemen hiç yoktur, olsa bile bu boş zamanında zevk duyarak yapacağı bir şey olmayacaktır.

Hep, kıt kanaat geçinecek durumda yaşar.

Kıtlık zamanında ise
ailesinin büyük bir bölümü,
açlıktan ölmek tehlikesiyle karşı karşıya kalır.

Erkek için hayat ne derece zor ise, böyle bir toplumdaki kadınlar için çok daha zordur.

İngiltere'de işsizlerin en umutsuz durumda olanlarının yaşantıları bile, ortalama bir Çinli köylünün yaşantısına oranla cennet sayılır.

***

Polisin tümünden ortadan kalkmasını isteyen pek az kimse çıkar

Gelelim öteki örgütler sınıfına...

Bireyin başkalarına zarar vermesini önlemek için düşünölmüş olanlara.

Bunların en önemlileri polis ve adalet mekanizmasıdır. Bu emniyet ve adalet mekanizması gibi örgütler, cinayet, soygunculuk ve tecavüz gibi kaba güçle işlenen suçlara karşı caydırıcı bir güç oluştururlar.

Emniyet ve adalet mekanizması olağanüstü derecede yırtıcı ruhlu bireylerden meydana gelen küçük bir azınlık dışında, **herkesin özgürlük ve mutluluğunu artırır.**

Polis kontrolünün bulunmadığı yerde, **çapulcu çeteleri derhal bir terör egemenliği kurarlar.**

Bu durum, uygarca bir yaşantının zevklerinin çoğunu, gangsterlerden başka herkes için imkansız hale getirir.

***

Ya polisler gangster olursa!

Pek tabii, polis teşkilatının da tehlikeli bir yanı vardır... Polislerin kendilerinin gangster olmaları, ya da hiç değilse bir çeşit zorbalık kurmaları mümkündür.

Bu hiç de hayali bir tehlike değildir.

Ama bu tehlikeyi defetmek için, çok iyi bilinen yöntemler vardır.

Ayrıca polisin iktidar tarafından, istenilen reformlardan yana olan akımları durdurmak ya da engellemek için kullanılması tehlikesi de vardır.

Bu bir dereceye kadar her yerde olur ve **bunu önlemek imkansızdır.**

Anarşiyi önlemek için alınan önlemler, değişmesi gereken **statükonun değişmesini güçleştirir.**

Bütün bu güçlülere rağmen uygar toplum üyeleri arasında, polisin tümünden ortadan kalkmasını isteyen pek az kimse çıkar.

***

Savaş zamanları

Buraya kadar savaş, devrim ya da bunlara karşı duyulan korku üzerinde durmadık...

Bunlar devletin korunma içgüdüsünü harekete geçirir ve devletin birey yaşantısına en zorlayıcı kontrol biçimlerini uygulamasına yol açar.

Kıta Avrupası ülkelerinin **hemen hepsinde askerlik zorunludur.**

Savaş çıktığı zaman, her yerde, askerlik çağına gelmiş erkekler savaşa çağrılabilir. Bunun dışında her yetişkine, hükümetçe **en yetkili görüldüğü alanda iş emri verilebilir.**

Aynı şekilde düşmanın işine yarayan etkinliklerde bulunduğu kabul edilen kişiler de, **ölüm cezasına çarptırılırlar.**

Barış zamanında bütün hükümetler zamanı geldiğinde vatandaşların seve seve **askerlik yapmasını ve her zaman ulusal davalara bağlı kalmasını** sağlama bağlamak hedefini güden önlemler alırlar.

Devrim tehlikesi ne zaman artar

Hükümetin devrim konusundaki davranışları, devrim çıkması ihtimalinin derecesine göre değişir. Hükümet, **vatandaşların iyiliğini ne kadar az gözetirse, devrim tehlikesi de o kadar artar.**

Totaliter devletlerde hükümet sadece fiziksel yoldan zorla ikna imkanlarını değil, aynı zamanda törel ve iktisadi ikna imkanlarını da tekelinde bulundurur. Bu tür rejimler **vatandaş dikkate almama konusunda**, çok ileri gidebilirler.

Böyle bir yönetim altında, devrim duygusunun yayılma ve örgütlenme imkanı daha fazladır.

***

Önlemlerin etkileri tatsız olacaktır

Yukarıdaki kısa incelemeden şu sonucun çıktığı görülüyor...

Esas bakımından örgütlerin etkileri, hükümetlerin korunma içgüdülerinden doğan etkiler dışında, **bireyin mutluluk ve iyi durumunu arttıracak niteliklerdir.**

Eğitim, sağlık, iş verimliliği, yoksulluğa karşı önlemler, ilke olarak hep üzerinde anlaşmazlık çıkmaması gereken hususlardır.

Bunların hepsi de çok yüksek bir düzeydeki örgütlenmeye bağlıdır.

Ama devrimlere engel olmak ve savaşta yenilmemek için alınacak önlemlere gelince, iş değişir.

Bu önlemlerin alınması ne derece zorunlu sayılırsa sayılsın, **önlemlerin etkileri tatsız olacaktır...**

Devrimin ya da savaşta yenilginin daha da tatsız olacağı bahanesi, bir başına bu önlemlerin savunulmasına yetmez. Aradaki ayırım, **belki de sadece bir derece sorundan ibarettir.**

Aşılmanın, eğitimin, yol yapımının tatsız olduğu ileri sürülebilir.

Ne var ki bunlar **çiçek hastalığına, cahilliğe** ya da aşılması imkansız bataklık araziye oranla daha az tatsızdır.

Bununla birlikte derece farkı, bir tür fark biçiminde ortaya çıkacak kadar büyüktür. Ayrıca barış zamanındaki ilerlemeler için gerekli önlemler çoğunlukla geçicidir.

Mesela çiçek hastalığı ortadan kaldırılabılır, o zaman aşısı gereksiz hale gelir.

Bilimsel yöntemler uygulanmak suretiyle eğitim ve yol yapımı, tatsız olmaktan kurtarılabilir. Ne var ki her teknik gelişme, **savaşı daha acı verici, daha yıkıcı yapmaktadır.**

Bu yüzden devrimin totaliter yöntemlerle önlenişini insanlık ve akıl için, daha felaketli hale getirmektedir.

***

Bir müşteri, gönüllü bir üye ya da düşman

20

Bireyin çeşitli örgütlerle olan ilişkileri daha başka bir yoldan da sınıflandırılabilir...

Birey bir müşteri, gönüllü bir üye ya da düşman olabilir.

Bireyin müşterisi olduğu örgütlerin birey tarafından, kendi rahatlıklarına hizmet ediyor kabul edilmesi gerekir.

Ama bu örgütler bireyin iktidar duygusuna, fazla bir katkıda bulunmazlar.

Birey, örgütlerin hizmetleri konusunda iyimser düşünmekle pekala yanıltılmış da olabilir.

Satın aldığı hapların hiçbir yararı bulunmayabilir,
içecek kötü çıkabilir,
at ve otomobil yarışları ise
yarış acentalarına yolunma aracı olabilir.

Bununla birlikte, bu gibi durumlarda bile birey, koruduğu örgütlerden bir şeyler elde edebilir; **umut, eğlence ve kişisel inisiyatif duygusu.** Yeni bir otomobil satın alma umudu, bireye, üzerinde düşüneneği ve

konusacağı bir konu sağlar. Bütün olarak, paranın nasıl harcanacağı konusundaki **seçme özgürlüğü bir zevk kaynağıdır.**

İnsanın kendi ev eşyasına duyduğu sevgi, çok güçlü ve yaygın bir duygudur.

Eğer devlet hepimize dayalı döşeli **apartman katları verseydi, bu duygu var olmazdı.**

***

Rekabet duygusu

Bireyin gönüllü üyesi olduğu örgütler içine siyasal partiler, dini yapılar, kulüpler, arkadaş toplulukları, bireyin para yatırımı yaptığı girişimler girer.

Bunların birçoğu, aynı kategorilere giren düşman örgütlerle karşı karşıyadır; **rakip siyasal partiler, muhalif dini yapılar, rakip ticari firmalar** vb.

Bunun bir sonucu olarak görünen yarışmalar, bunlara ilgi duyanlara, bir çeşit dram duygusu yanı sıra, **iktidar dürtüsünün serbest bırakılma imkanını da sağlar.** Devletin zayıf olduğu durumlar dışında, bu gibi yarışmalar, zorbalığı ve kaba güç uygulanmasını cezalandıran yasa tarafından sınırlandırılır.

Muhalif örgütler arasındaki savaş, yetkililer tarafından kansız yürütülmesi sağlandığı sürece olumludur.

Bu dürtü, aksi takdirde **daha uğursuz doyurulma yolları arayacaktır.**

Bu rekabet kavgacılık ve iktidar sevgisi duygularının boşalması için yararlı bir yoldur.

Devlet gevşek davrandığı ya da taraf tuttuğu takdirde, her zaman için, siyasal yarışmaların dejenere olarak bir sokak kavgasına, cinayete ve **iç savaşa dönüşme tehlikesi vardır.** Ama bu tehlikeler ortadan kaldırıldığı zaman bunlar, bireylerin ve toplumların hayatında sağlığa yararlı bir öğedir.

Bireyin gönülsüz üyesi bulunduğu en önemli örgüt

Bireyin gönülsüz üyesi bulunduğu en önemli örgüt, devlettir. Bununla birlikte **milliyet ilkesi, geçerli olduğu andan başlayarak**, bireyin bir devletin üyeliğini kendi isteğiyle kabul etmesi durumu ortaya çıkmıştır.

Devletini değiştirme fırsatı eline geçen çoğu insan, devleti yabancı bir milliyeti temsil etmedikçe, devletini değiştirmez.

Devletin gücünü arttırma konusunda hiçbir şey, **milliyet ilkesinin başarısı kadar önemli rol oynamamıştır.**

Bertrad Russell; vatanseverlikle vatandaşlığın el ele gittiği yerde, bir insanın devletine bağlılığı, genellikle dini yapılar ve partiler gibi örgütlere üyelerinin bağlılığını aşar, demiştir.²

***

---

² Bertrad Russell, İktidar

Giriş

Teşkilat ancak Cuma'nın gelişle kurulabilir

İnsanlık teşkilatla başladı, teşkilat da insanlıkla...

Hız. Adem hem ilk insan ve ilk peygamber, hem de ilk teşkilat kurucusu ve lideri.

Hız. Havva ise ilk teşkilat olan ailenin ilk mensubu, ilk üyesi idi.

Nitekim dini kitaplarda '**teşkilat**' ve '**idare**' ile ilgili nasihatlere mühim bir yer verildiğini görüyoruz. Mesela İmam Gazali konuyla ilgili olarak demektedir;

"Peygamber (SAS) yalnız yolculuk yapmayı yasaklamıştır ve '**üç kişi bir cemaattir**' buyurmuştur. O halde sefere çıkarken, birini reis seçmelidir. Çünkü seferde çok değişik görüşler olur. Bir işte bir görüşe uyulmazsa, o iş zayı olur, elden çıkar."¹

23

İssız adasındaki Robenson Crusoe seviyesinin üstünde bir hayat yaşamak isteyen herkes için, **teşkilat elzemdir**... Öte yandan Robenson Crusoe gibi yalnız bireyler, hayatta kalabilirler hatta bir sanat bile ortaya çıkarabilirler, ama teşkilat kuramazlar.

Teşkilat ancak bir başka insanın, Cuma'nın gelişle kurulabilir.

***

Hiçbir **teşkilatın bulunmadığı bir yerde**, hiç kimse uzun müddet ayakta kalamaz.

Çünkü yiyeceklerin, giyeceklerin, okunacak ve yazılacak malzemelerin bir yerden gelmesi gerekir.

---

¹ İmam Gazali, Kimyayı Saadet

Büyük Sahra'ya paraşütle bırakılan bir kimse, kendi kendisini geliştirmesi hususunda tamamıyla hür olduğu halde, **muhtemelen beş gün içinde ölecektir.**

İnsanların,
kendilerine en azından
yiyecek-içecek temin edecek bir teşkilata ihtiyaçları vardır.

Toplum halinde yaşayan insanlar, toplumun gelişmesi ile birlikte çoğalan ve çeşitlenen ihtiyaçlarını karşılamak için başkalarının faaliyet ve yardımlarına veya başka insanlarla işbirliğine muhtaç hale gelmişlerdir.

İnsan ihtiyaçlarının yardımlaşma yoluyla karşılanabilmesi iki şekilde mümkün olmaktadır;

1- İnsanların şahsi karakterde olan ihtiyaçları karşılıklıdır ve **mübadele (değişim) yolu ile karşılanırlar.**

2- Toplum halinde yaşamaktan doğan birçok ihtiyaçlarının karşılanması ise ancak ve sadece, başka insanlarla işbirliği yapmakla mümkündür. **İşbirliği ile karşılanabilecek karakterde olan bu ihtiyaçlara, müşterek ihtiyaçlar denmektedir.** (İnsan ihtiyaçları konusunu, ileride, müs-takil bir bölüm olarak anlatmaya çalışacağız.)

***

Toplumsal ihtiyaçlar devlet tarafından karşılanabilir

Memleketin düşman saldırısına karşı korunması için **askeri kuvvetler** ile her türlü vasıta ve teçhizatın hizmete hazır olması;

insanın mal, mülk, can, ırz ve namusunun korunması için lüzumlu **itfaiye, polis ve jandarma teşkilatlarının bulunması;**

fertler arasında çıkacak anlaşmazlıkları adalet üzere halledecek ve suçluları cezalandıracak **mahkemelerin kurulması;**

halkın her derece ve seviyede eğitim ve öğretimini sağlayacak **okulların açılması,**

insan sağlığı için lüzumlu dispanserlerin, doğumevlerinin ve **hastanelerin hizmete hazır olması;**

yollar, parklar, köprüler, rıhtımlar, **limanlar ve barajların yapılması;** her türlü ulaştırma hizmetinin sağlanması...

Bu gibi insanların, hep birlikte duyduğu ihtiyaçlar **müşterek ihtiyaçlardır.**

Bu tür ihtiyaçlar ancak büyük bir güce ve geniş bir otoriteye sahip olan bir teşkilat, yani **devlet tarafından karşılanabilir**.

Nitekim toplum aynı gayeyi takip eden insanların dahil oldukları **kooperatif, sendika, dernek, vakıf, şirket** gibi teşkilatlardan meydana gelen bir teşkilatlar ağıdır. Toplum içinde yaşamaya mecbur olan herkes bu teşkilatlarla bir şekilde ilişki içindedir.

Zaten **insan hayata aile adı verilen bir teşkilat içinde başlamakta** ve ölümüne kadar bütün faaliyetleri daima bazı teşkilatlar içinde geçmektedir.

***

İnsanlar neden teşkilat kuruyor yahut teşkilatlanıyorlar?

Teşkilat fikri, ferdin bütün **ihtiyaçlarını tek başına karşılamaya yeterli olmadığı**nı anlamış olmasından doğmuştur. Fert lüzumlu kabiliyet, kuvvet, zaman ve dayanıklılığa sahip olmadığından, bazı ihtiyaçlarını karşılamak konusunda başkalarına muhtaçtır.

Gayretlerini birleştiren fertler birlikteyken, **tek başlarına olabileceklerinden çok daha messirdirler**.

Bunu Ramazan Gral şöyle ifade ediyor:

Genel olarak örgütlerin ortaya çıkış nedeni, insanların kendi ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmaları ve yeteneklerinin sınırlı olmasındandır. İnsanların çeşitli ihtiyaçlarını gidermesi, **nadiren kişisel çabalarla başarılabilir**. İşte bu yetersizlik insanların bir-biriyle işbirliği ve işbölümü yapmalarının kaynağı olmuştur.

İnsanlar tek başına yapamadığı işler için, bir araya gelmiş ve güçlerini birleştirmişlerdir.

Vahşi hayvanlardan korunabilmek ya da onları avlayabilmek, barınak yapabilmek, **sert ve tehlikeli doğa şartlarından korunabilmek için başlayan işbirliği, ilk insan örgütlerini oluşturmuştur**.

Bu toplumsal örgütler, insanların beslenme, barınma, güvenlik, soyun devam ettirilmesi, sevgi, kendini ifade edebilme gibi önemli